

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København
Sendt pr. mail til EU&Projekt@lbst.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer ang. justeret forslag til den danske CAP-plan 2023-2027

Hermed fremsendes høringssvar fra Landbrug & Fødevarer ang. fornyet høring af den danske CAP-plan 2023-2027. Høringssvaret ligger i forlængelse af allerede fremsendt høringssvar fra Landbrug & Fødevarer fra den 6. oktober 2021.

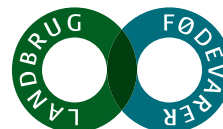
Landbrugsstyrelsen oplyser at den justerede CAP-plan er ændret som følge af indgåelse af aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug fra 4. oktober 2021. Dertil kommer en række øvrige ændringer. Det fremgår også af høringen, at en række af pointerne fra de første høringssvar allerede er inddraget. Det bemærkes i høringen, at der kan ske yderligere ændringer i planen inden fremsendelsen til EU-Kommissionen.

Efter den fornyede høring blev offentliggjort har Landbrugsstyrelsen også offentliggjort et høringssvarsnotat som opfølgning på de høringssvar, der kom ind, da CAP-planen var i høring første gang. Landbrug & Fødevarer bemærker, at ikke alle forslag til justeringer er adresseret i høringssvarsnotatet, nogle er kun delvist adresseret og en række bemærkninger, der fortsat er relevante, afvises med henvisning til, at der er indgået en politisk aftale i oktober 2021. Landbrug & Fødevarer ønsker fortsat en udførlig tilbagemelding på alle forslag og bemærkninger i høringssvarene, og ser frem til opfølgende dialog.

Det ville have været nyttigt, hvis man havde kunne se Landbrugsstyrelsens opdateringer af CAP-planen med track changes i forbindelse med at planen er sendt i fornyet høring, da det er erfaringen, at specifikke formuleringer kan være afgørende i forhold til efterfølgende implementering. Det fremgår da også af høringssvarsnotatet til det første udkast, at CAP-planen vil være bindende for Danmark, når den er godkendt af EU-Kommissionen, hvilket kun understreger vigtigheden af, at alle dele af planen er skarpt og korrekt formuleret. Der opfordres derfor også til at kommende justeringer af CAP-planen markeres tydeligt med track changes.

Landbrug & Fødevarer forventer også fortsat at fremtidige væsentlige justeringer af CAP-planen kommer i høring, fx afsnittet om social konditionalitet, når det bliver udarbejdet.

Landbrug & Fødevarer vil i øvrigt endnu en gang gentage opfordringen til, at Landbrugsstyrelsen stiller sig i spidsen for en klar, tidlig og målrettet informationsindsats om ordninger, regler, vilkår og tilskudssatser under den fælles landbrugspolitik fra 2023 og frem. Informationen skal både målrettes landbrugere og rådgivere. Der er et meget stort behov for information. Ikke mindst om overgang til nye ordninger og i forhold til at kende rammerne for langsigtet planlægning på bedriften, fx i forhold til generationsskifte.

Landbrug & Fødevarer vil også fortsat henvise til de generelle bemærkninger, som blev fremført ang. den danske CAP-plan i den første høring.

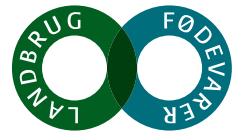
Indledningsvist kan vi i forhold til den nye høring særligt fremhæve:

- Der er fortsat ikke en tilstrækkelig kompensation ift. de landmænd, der rammes særligt hårdt af udjævningen af betalingsrettighedernes værdi. Vi savner markante justeringer af eco-schemet til miljø- og klimavenligt græs, indførelse af en egentlig krisestøtteordning, samt en udfasning af hjælp til stivelseskartofler over flere år. Derudover ønsker vi, at den nye ko-præmie alene går til malkekøer.
- Vi mener, at formuleringen af tilskud til miljø- og klimateknologi er for begrænsende. Det bør fremgå klart af planen, at ordningen også kan rumme investeringer målrettet en mere miljø- og klimaeffektiv husdyrproduktion.
- Vi savner en udvidelse af støtteberettigede elementer i biodiversitets- og bæredygtigheds eco-schemet.
- Landbrug & Fødevarer er meget kritisk over for, at der ikke er sket ændringer til den planlagte implementering af GLM 8 om 4 pct. ikke-produktive arealer. Landbrug & Fødevarer ønsker, at læhegn og efterafgrøder kan tælle med i opfyldelsen af kravet
- Det er vigtigt, at det sikres, at der ikke kommer landmænd i klemme i forhold til opfyldelsen af GLM 6. Vi har brug for flere oplysninger for at komme helt til bunds i undersøgelsen af effekten af kravet.
- Vi savner en klar og fast plan for, hvad der skal iværksættes, såfremt der ikke er tilstrækkeligt aftræk på støtteordninger som ung landbrugerstøtte m.m.
- Vi mangler fortsat tilbagemelding på en lang række pointer, der er fremført i det oprindelige høringssvar.

På de kommende sider, vil vi gennemgå planen kapitel for kapitel.

1.	Tekniske og sproglige opdateringer	4
2.	Justeringer af kapitel 2 og 3 som følge af politiske aftale.....	4
3.	Justering af GLM-krav i kapitel 3.....	4
3.1.	GLM 1 (permanent græs)	4
3.2.	Justering af GLM 5 (beskyttelse mod jord-erosion)	4
3.3.	Justering af GLM 6 (jorddækkekrav).....	5
3.4.	Justering af GLM 7 (afgrøderotation).....	6
3.5.	GLM 8 (4 pct. Ikke-produktive arealer)	7
4.	Justering af definitioner i kapitel 4	7
4.1.	Definition af aktiv landbruger	7
4.2.	Definitioner i forhold til bruttoarealmodel og skovlandbrug	7
4.3.	Minimumskrav til landbrugsaktivitet	8
4.4.	Omfordelingsstøtte	8
5.	Justering af ordninger i kapitel 5, bl.a. som følge af landbrugsaftale	8
5.1.	Basisindkomststøtte.....	8
5.2.	Kopræmie	8
5.3.	Stivelseskartofler	9
5.4.	Miljø- og klimateknologi	9
5.5.	Måltrettet regulering	10
6.	Justering af eco-schemes i kapitel 5	10
6.1.	Eco-scheme for økologi	10
6.2.	Eco scheme for miljø- og klimavenligt græs	12
6.3.	Eco-scheme for ekstensivering med slæt.....	12
6.4.	Eco-scheme for planter.....	13
6.5.	Eco-scheme for biodiversitet og bæredygtighed.....	13
6.6.	Eco-scheme for ny reguleringsmodel	14
7.	Justering af søjle 2-ordninger i kapitel 5.....	14
7.1.	Ø-støtte.....	14
7.2.	Biodiversitetsskov i Natura 2000.....	14
7.3.	Privat skovrejsning.....	14
7.4.	Vandprojekter	15
7.5.	Ung landbrugerstøtte	16
7.6.	Grøn bioraffinering.....	16
8.	Opdatering af kapitel 7	16
8.1.	Generelle ændringer af afsnittet	16
8.2.	Ansøgning om koblet støtte	16
8.3.	Arealmonitoreringssystemet	17
8.4.	Sanktionssystemet for konditionalitet.....	17
8.5.	Om social konditionalitet.....	18
9.	Rådgivning og innovation	18

1. Tekniske og sproglige opdateringer

Landbrugsstyrelsen oplyser, at der er gennemført en række tekniske og sproglige opdateringer i den justerede CAP-plan. Disse er ikke nærmere specificerede i høringsnotatet.

Landbrug & Fødevarer bemærker dog nogle justeringer, som ønskes uddybet. Det fremgik af den første høring af CAP-planen, at regeringen forventede en årlig overførsel af midler fra direkte betalinger (fleks) i 2023-2027 på 591 mio. kr. I den fornyede høring er dette beløb i tabel 1.3. om de overordnede finansielle allokeringer ændret til 2 mia. kr. Der ønskes en redegørelse for denne forskel, herunder information om hvilke fleks-procenter, der ligger til grund for denne tabel.

Landbrugsstyrelsen har ændret en række målsætninger i tabel 2.3.1. Det er svært at forholde sig til disse justeringer, når baggrunden for justeringerne ikke er oplyste. Der er i øvrigt fortsat en lang række slåfejl i tabellen, som også påpeget i det første høringssvar i kapitel. Samme måltal for arbejdspladser (R37), står nogle steder opført som 2517%, 25.170 eller 2517. Hvis landbrugserhvervet skal vurderes på baggrund af nogle måltal, så er det vigtigt, at de er korrekte, entydige og fagligt funderede. Det er fortsat svært at forholde sig til løsevne tal på den måde, som de er opstillet pt.

Der savnes også fortsat en reference til de aftalebeløb, som er fastsat i nationale politiske aftaler, ikke mindst landbrugsaftalen fra oktober 2021. Der henvises i høringssvarsnotatet til at Landbrugsstyrelsen blot forholder sig til EU-Kommissionens skabelon, men Landbrug & Fødevarer vil fortsat opfordre Landbrugsstyrelsen til at redegøre for sammenhængen mellem CAP-plan og nationalt fastsatte politiske aftaler, selvom det ikke umiddelbart er et krav i EU-skabelonen.

2. Justeringer af kapitel 2 og 3 som følge af politiske aftale.

Det fremgår af ministeriets notat, at der er foretaget ændringer i kapitel 2 og 3 som følge af den politiske landbrugsaftale fra 4. oktober 2021, herunder specifikt om indførelse af ko-præmie, tilskud til stivelseskartofler, miljø- og klimateknologi samt målrettet regulering. Disse ordninger vil blive kommenteret nedenfor i de afsnit, der handler om de enkelte ordninger.

3. Justering af GLM-krav i kapitel 3

Det fremgår af høringen, at GLM5, 6 og 7 er revideret. Landbrug & Fødevarer vil kommentere disse nedenfor sammen med en række af de øvrige krav (GLM 1 og 8)

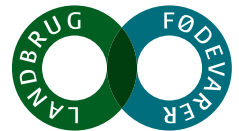
3.1. GLM 1 (permanent græs)

Der er fortsat behov for at, der skabes så meget luft som muligt, når den nye referenceandel for permanent græs skal beregnes. Vi ønsker, at referenceåret bliver 2015. Ved indlemmelsen af det økologiske areal skal der tages hensyn til, at økologerne i det foreslåede referenceår 2018 ikke var omfattet af reguleringen vedrørende permanent græs. Det er helt urimeligt, hvis det er ændringen af referenceår alene, der trigger udløsningen af de potentielle restriktioner for permanente græsarealer.

3.2. Justering af GLM 5 (beskyttelse mod jord-erosion)

Landbrug & Fødevarer ønsker en minimumsimplementering af kravet. Derfor er det i udgangspunktet positivt, at målretningen mod både jorderosion og fosforerosion giver en begrænset arealudpegning på kun 172 ha.

Som også nævnt i Landbrug & Fødevarers første høringssvar til CAP-planen, har det ikke været muligt for SEGES at verificere tallene fra Landbrugsstyrelsen, så det er muligt at vurdere, om der reelt er tale om en minimumsimplementering.

I den forbindelse er det meget vigtigt, at der ikke er enkelt-landmænd, der kommer alvorligt i klemme i forhold til den foreslåede implementering.

Vi ønsker derfor en nærmere redegørelse for, hvorledes Landbrugsstyrelsen er nået frem til 172 hektar og også en mere præcis redegørelse for kravets implementering i praksis.

Landbrug & Fødevarer mener det er vigtigt, at muligheden for at anvende konturpløjning bevares.

Landbrug & Fødevarer henviser endvidere til de bemærkninger, som vi har lavet til kravet i det første høringssvar til CAP-planen i forhold til ønsker til pløjeforbudsperioden og størrelsen på arealerne. Det er vigtigt, at pløjeforbuddet kun gælder i en periode hen over vinteren.

3.3. Justering af GLM 6 (jorddækkekrav)

Landbrug & Fødevarer mener det er utilfredsstillende, at kravet ikke kan implementeres i Danmark via forpligtelsen til at etablere pligtige- og husdyrefterafgrøder, der netop sikrer et plantedække på arealerne i efteråret. Dette vil være den mest enkle implementering af kravet. Et nyt krav om plantedække vil yderligere øge regelkompleksiteten for landmændene.

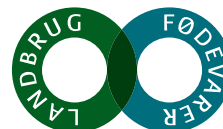
Det er dog positivt, at det foreslåede krav nu er nedjusteret til et krav om jorddække på 60 pct. af bedriftens landbrugsareal. Landbrug & Fødevarer går ud fra, at landbrugsareal betyder både bedriftens arealer i omdrift, arealer med permanent græs og arealer med permanente afgrøder. Det er dog fortsat svært at vurdere ud fra de sparsomme oplysninger, om det justerede krav vil betyde, at nogen landmænd vil komme i klemme som følge af det nye krav.

Landbrug & Fødevarer påpegede i forbindelse med det første høringssvar til CAP-planen, at et krav om 75 pct. plantedække, vil være problematisk for økologer. Det skyldes blandt andet, at økologer har behov for at jordbearbejde i forbindelse med ukrudtsbekæmpelse i efteråret. Den faglige vurdering er dog, at økologerne ikke vil opleve problemer med at opfylde kravet, når procentsatsen sænkes til 60 pct. Derfor ser Landbrug & Fødevarer ikke længere et særskilt behov for at lave en undtagelse fra kravet for økologer. Hvis der opstår udsigt til at kravet bliver væsentligt strammere – fx 75 pct. – vil det være nødvendigt at genoverveje en undtagelse for økologer.

Det nævnes i høringsmaterialet, at arealer, hvor der dyrkes grøntsagsafgrøder, som høstes sent på året, ikke vil indgå i beregningen af bedriftens krav om jorddække. Det fremgår dog ikke klart, hvilken type afgrøder, der er tale om. Det er vigtigt, at almindelige landbrugsafgrøder der høstes sent, såsom sukkerroer, foderroer, kartofler, porrer, gulerødder og lignende ikke indgår i beregningen af kravet. Det samme gælder planteskoleafgrøder med sen "høst".

Et eksempel på planteskoleafgrøder med sen "høst" er løvtræ og -buske, som er klar til salg. De tages op fra primo november og så længe det er muligt. Det kan være helt hen til midt januar. Baggrunden er, at planterne skal være helt i hvile og blade faldet af, før de er klar til at kunne ligge på kølelager, hvorfra de bliver solgt. Det vil sige, at disse planter tages op så sent, at der ikke kan etableres anden kultur. Planterne kan ikke tages op før, da de så ikke kan lagres. Derfor er opfyldelse af kravet om 60 pct. plantedække ikke en reel mulighed.

For arealer med majs er det vigtigt, at den stub og de planterester, der efterlades på marken efter høst af majs, tæller med som jorddække.

Landbrug & Fødevarer vil også gerne gentage, at små landbrug kan komme i problemer med opfyldelse af kravet.

Det nævnes i høringsmaterialet, at GLM6 kravet følger reglerne for jordbearbejdning. Det fremgår ikke præcist hvad dette betyder i praksis, herunder om det også omfatter de gældende undtagelser for jordbearbejdningsreglerne. Det er vigtigt, at det sikres, at arealer med efterafgrøder der i det nationale regelsæt har destruktionsfrist 20. oktober kan tælle med i GLM6. Det gælder også i de tilfælde hvor arealet med efterafgrøder jordbearbejdes fra 20. oktober og hvor efterafgrøderne er nedvisnet, men arealet endnu ikke er jordbearbejdet. Det er i den forbindelse vigtigt, at hver enkelt undtagelse vurderes nøje, så det sikres at der ikke er landmænd, der kommer i klemme i det nye jorddækkekrav.

Landbrug & Fødevarer vil gerne være behjælpelige med at få udarbejdet en mere detaljeret analyse af, hvor der kan opstå udfordringer. Det kræver dog, at Landbrugsstyrelsen videregiver nogle mere præcise oplysninger om den tiltænkte udmøntning af kravet.

I forhold til kontrol af kravet, er det væsentligt, at retningslinjerne for kontrollen tager hensyn til de vejrsmæssige forhold i det enkelte år.

Landbrug & Fødevarer undrer sig over, at Landbrugsstyrelsen i høringsvarsnotatet til den første høring af CAP-planen nævner, at der ikke er konditionalitetskrav, der opfyldes på landsplan. GLM 1 opfyldes i udgangspunktet på landsplan, så længe den nationale andel af permanent græs ikke falder under et vist niveau.

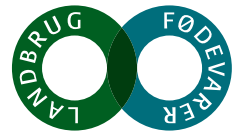
Flere steder i det nye udkast til CAP-plan er begrebet "plantedække" ændret til "jorddække". Der ønskes en forklaring på ændringen af formuleringen, og om det har nogen praktisk betydning.

3.4. Justering af GLM 7 (afgrøderotation)

Landbrugsstyrelsen foreslår en skærpelse af afgrødediversificeringskravet, så den største afgrøde maksimalt må fylde 70 pct. af omdriftsarealet (i dag 75 pct.). Landbrug & Fødevarer ønsker ikke at skærpe procentsatsen, da det vil give udfordringer for en række bedrifter. Det er dog ekstremt vigtigt, at det bliver muligt for ansøgerne at fortsætte med at anvende det nuværende afgrødediversificeringskrav, da et årligt afgrøderotationskrav på alle arealer ikke giver hverken landbrugsfaglig eller miljømæssig mening.

Beregninger fra SEGES viser, at på bedrifter med mere end 10 hektar, vil der være godt 500 bedrifter med vårbyg, hvede, majs eller kartofler, der vil få problemer med opfyldelsen af 70 pct. kravet. Dertil kan der formodentlig lægges et ukendt antal bedrifter med forskellige typer af specialproduktion. Ikke mindst på bedrifter med majsdyrkning, kan det give store udfordringer, da bedrifterne har brug for majsarealerne for at sikre tilstrækkelig grovfoderproduktion på bedriften.

For de bedrifter, der fremadrettet vil vælge at opfylde kravet via årlig afgrøderotation, er det vigtigt, at de vedtagne regler i EU anvendes direkte. Det vil sige, at der ikke kræves årlig rotation på arealer med brak, græs og flerårige afgrøder, og at efterafgrøder også tæller med som en selvstændig afgrøde. Som eksempel kan det nævnes, at det ikke vil give mening med et krav om årlig rotation på arealer med frøgræs og arealer med flerårige stauder. Der findes ansøgere, der udelukkende dyrker flerårige stauder af mange forskellige slags. Disse stauder har dog kun en enkelt afgrødekode i Landbrugsstyrelsens opgørelse af afgrødekode.

Landbrug & Fødevarer ønsker fortsat, at kravet om at dyrke minimum 3 afgrøder først starter ved en bedriftsstørrelse på 45 ha.

3.5. GLM 8 (4 pct. Ikke-produktive arealer)

Landbrug & Fødevarer er meget utilfreds med, at der ikke er sket ændringer til den planlagte implementering af GLM 8. Landbrug & Fødevarer ønsker, at læhegn og efterafgrøder kan tælle med i opfyldelsen af kravet. Desuden er det vigtigt, at småbiotoper, der ligger i forbindelse med eksisterende bevoksning belønnes med en højere omregningsfaktor, og at det tillades, at der færdes dyr på arealerne.

4. Justering af definitioner i kapitel 4

Det fremgår af høringssvarsnotatet til den første høring af CAP-planen, at Landbrugsstyrelsen er i gang med at udarbejde en liste over hvilke realitetsændringer, som de justerede definitioner i EU-reglerne giver anledning til i dansk implementering. Landbrug & Fødevarer ser frem til at modtage denne oversigt og vil forbeholde sig ret til at vende tilbage, når denne liste foreligger.

4.1. Definition af aktiv landbruger

I den reviderede CAP-plan er der nu indført en definition af en aktiv landbruger. Det fremgår, at alle landbrugere, der råder over mere end 0,3 ha sammenhængende landbrugsareal, hvor der udøves mindst en årlig landbrugsaktivitet betragtes som aktive landbrugere. Dertil kommer ansøgere, der råder over et erhvervs-mæssigt kvæghusdyrhold ved ansøgningsfristen. Landbrug & Fødevarer vil gerne kvittere for, at der er tale om en bred og ubureaukratisk definition. Det er dog vigtigt, at det sikres, at det ikke medfører en utilsigtet udelukkelse af bedrifter. Vi vil vende tilbage, hvis vi bliver opmærksomme på bedrifter, hvor det kan give problemer. Det er uklart, hvad der forstås ved "erhvervs-mæssigt kvæghusdyrhold".

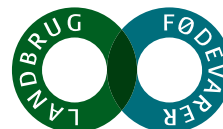
Allerede nu kan nævnes gartnerier. Arealer i vækst- og drivhuse er i dag undtaget fra mindstekravet om, at den støtteberettigede mark skal være minimum 0,3 ha. Derfor kan det være en udfordring at sikre minimum 0,3 hektar sammenhængende landbrugsareal. Det er også vigtigt, at kravet om at være aktiv landbruger ikke gælder for fx tilskud under sektorprogrammet for frugt og grønt, da dette går til alle gartnerier – også dem, der ikke er berettigede til arealstøtte, fx fordi de ikke dyrker i bundjorden.

4.2. Definitioner i forhold til bruttoarealmodel og skovlandbrug

Landbrugsstyrelsen foreslår at indføre et maksimumsareal på 0,5 ha på elementer, der indgår i bruttoarealmodellen. Derudover indføres der krav om, at der minimum skal være 5 meter mellem de elementer, der indgår i bruttoarealmodellen.

Landbrug & Fødevarer er meget utilfreds med, at der nu også stilles krav om en maksimumstørrelse på arealerne. Det øger kompleksiteten i reglerne og det øger risikoen for, at landmanden kan komme til at begå fejl med underkendelser til følge. Derfor vil det yderligere reducere landmændenes lyst til at anvende bruttoarealmodellen. Landbrug & Fødevarer ønsker derfor, at arealgrænsen fjernes. Landbrug & Fødevarer har også problematiseret dette overfor EU-Kommissionen via den europæiske landbrugsorganisation COPA-COGEA, som vi er medlem af.

Helt generelt ønsker Landbrug & Fødevarer væsentlig forenkling på dette område. Dette er nødvendigt, hvis landmændene skal gives incitament til at bidrage positivt til biodiversiteten. I den forbindelse henvises der til Landbrug & Fødevarers alternative forslag til en bruttoarealmodel i det første høringssvar til CAP-planen.

Angående skovlandbrug er der i planen skabt mulighed for at få tilskud til frugt, bær eller nødder i kombination med andre afgrøder eller græs f.eks. med dyrehold. Som vi også påpegede i det første høringssvar til CAP-planen, er det vigtigt i forhold til at rumme behovene i den økologiske produktion, at der kommer forenkling af reglerne for støtteberettigelse af arealer i økologiske produktionssystemer, hvor der i folde til især fjerkræ og grise beplantes med pil, poppel samt øvrige vedarter.

Landbrugsstyrelsen påpeger i høringssvarsnotatet, at den nye skovlandbrugsdefinition vil bidrage til forenkling i forhold til udearealer til fjerkræ, grise m.v. Dette vil dog ikke være tilfældet, da disse udearealer typisk også indeholder andre arter end frugt, bær og nødder. Derfor er der fortsat brug for forenkling på dette område.

4.3 Minimumskrav til landbrugsaktivitet

Landbrug & Fødevarer påpegede i det første høringssvar til CAP-planen, at det skal undersøges om minimumskravet til landbrugsaktivitet kan opfyldes via andre aktiviteter end slåning, og om sådanne aktiviteter kan være gavnlige for biodiversiteten. Dertil svarer Landbrugsstyrelsen, at der ikke må foretages produktion på brakarealer, og derfor heller ikke slæt og afgræsning. Landbrugsstyrelsen forholder sig imidlertid ikke til, om det er muligt at opfylde kravet til minimumsaktivitet via et tilstandskrav.

4.4. Omfordelingsstøtte

Landbrug & Fødevarer søger fortsat en forklaring på beregningerne vedr. omfordeling af støtte mellem større og mindre landbrug i afsnit 4.2. I den forbindelse ønskes også en redegørelse for, hvordan en række af de nye støtteordninger under eco-schemes bidrager til resultatindikatoren R6: omfordeling til små bedrifter. Denne resultatindikator er tilføjet under flere ordninger i den fornyede høring af CAP-planen.

5. Justering af ordninger i kapitel 5, bl.a. som følge af landbrugsaftale

5.1. Basisindkomststøtte

Det er tilføjet bemærkninger om, hvornår det er muligt at kombinere basisindkomststøtte med andre ordninger. Landbrug & Fødevarer søger fortsat en afklaring af i hvilke tilfælde, og hvor længe, det er muligt at få grundbetaling til arealer, der indgår i lavbundsprojekter.

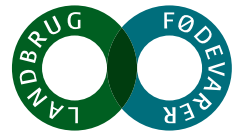
5.2. Kopræmie

Landbrug & Fødevarer kvitterer for, at der indføres en ko-præmie, der gradvist udfases i periode 2023-27. Landbrug & Fødevarer skal dog bemærke, at der fortsat er bedrifter i kvægsektoren, som vil blive meget hårdt ramt af udjævningen af betalingsrettighedernes værdi.

Derfor ønskes der ændringer af eco-schemet til miljø- og klimavenligt græs, så det sikres at denne ordning har en kompenserende effekt. Derudover ønskes der indført en krisestøtteordning, der kan give en kompensation til de allerhårdest ramte bedrifter.

Landbrug & Fødevarer ønsker, at ko-præmien rettes mod bedrifter med malkekøer, da mælkeproducenterne rammes meget hårdt af udjævningen. Dette skal også ses i lyset af, at ammekvæg/kødkvæg sandsynligvis i højere grad vil blive tilgodeset via de to andre kompenserende ordninger, der ventes at blive indført.

Det planlagte eco-scheme til klima- og miljøvenligt græs ventes primært at tilgodeses den græsbaseerede og ekstensive produktion, dvs. ammeko-besætninger. Derudover vil også den

planlagte forhøjelse af beløbet til slagtepræmien – og herunder udvidelsen af aldersloftet for kvier til 30 måneder – tilgodese kødkvægsproduktionen.

Derfor ønskes det, at det præciseres i CAP-planen, at støtten går til malkekøer.

Det er vigtigt, at selve ordningen tilrettelægges så enkelt som overhovedet muligt. Landbrug & Fødevarer indgår gerne i nærmere drøftelser herom. Blandt andet ønsker Landbrug & Fødevarer, at støtten udbetales per årsko, så det ikke er nødvendigt at indføre komplicerede regler for holdeperioder. Det foreslås derfor at slette ordet "holdeperiode" i teksten.

5.3. Stivelseskartofler

Landbrug & Fødevarer kvitterer for, at der i 2023 indføres en præmie til produktion af stivelseskartofler. Det er dog meget vigtigt, at der afsættes midler til ordningen i hele perioden fra 2023 til 2026, således at ordningen også i de efterfølgende år har en kompenserende effekt for udjævningen af betalingsrettighedernes værdi, der gradvist reduceres. Det kan tilrettelægges således, at ordningen udfases gradvist på samme måde som for ko-præmien.

Det er vigtigt, at selve ordningen tilrettelægges så enkelt som overhovedet muligt. Landbrug & Fødevarer indgår gerne i nærmere drøftelser herom.

5.4. Miljø- og klimateknologi

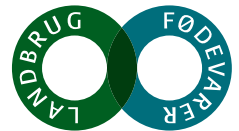
Det fremgår af høringen, at tilskud til miljø- og klimateknologi er indarbejdet i det justerede forslag til CAP-plan, som følge af den politiske aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021. Det fremgår også, at nærmere detaljer vedr. støttebetingelser fastsættes i bekendtgørelser.

Det er meget positivt. Det er også positivt, at der er fokus på tiltag ift. planteavl og gartneri ligesom området "dyrevelfærd" med henvisning til løsgående diegivende søer nu er beskrevet som et eksempel på emne som kan opnå tilskud til teknologien. Dette var ikke med i første CAP høringsudkast. Men listen over støtteberettigede teknologier (afsnit 5.3.9.6) er dog fortsat for snævert begrænset. Det er afgørende for Landbrug & Fødevarer, at man i CAP-planen forholder sig åbent til, hvilke konkrete indsatsområder, der kan være relevante for disse puljer i fremtiden.

Landbrug & Fødevarer savner en åbenhed over for ny teknologi til husdyrproduktion, herunder miljøteknologi målrettet husdyrproduktion og egentlig modernisering af stalde. Grisebranchen vil i de kommende år generelt blive mødt med nye klima- og miljøkrav samt krav til dyrevelfærd, som forudsætter en omfattende modernisering af eksisterende stalde - fx nye staldsystemer til løsgående diegivende søer, tilpasning til at håndtere hele haler ved slagtesvin, nye krav til emission fra stalde og håndtering af husdyrgødning mv. Der er tale om meget omkostningstunge investeringer, og det er helt essentielt, at der afsættes midler til investeringsstøtteordninger indenfor rammerne af den fælles landbrugspolitik hertil. Som minimum skal CAP-planen ikke indskrænke muligheden for senere at afsætte midler til investeringer på de enkelte bedrifter.

Landbrug & Fødevarer vil konkret opfordre til at teknologier som reducerer emissionen af metan og ammoniak i stalde og gødningslagrene bliver tilføjet listen med eksempler på side 292 (punkt 5.3.9.6.), hvor det beskrives hvordan investeringer i miljø- og klimateknologi kan bidrage til politiske målsætninger og grøn omstilling.

Konkret foreslås tilføjelse af følgende formulering på side 292:

- Investering i teknologier som reducerer udledningen af ammoniak og klimagasser under håndtering af husdyrgødning i både stalden og gødningslagrene.

Det vil tilsvarende fagligt understøtte punkt "12: Fremme en øget produktion af bæredygtige og klimavenlige fødevarer" under punkt "5.3.9.3 Behov adresseret med støtteordningen" på side 291.

Nye måledata viser en ikke uvæsentlig emission af metan i forbindelse med gødningsopbevaring i gyllebeholdere. Der er planlagt en række forsøg og test, som skal udvikle nye teknikker, som kan bidrage til en væsentlig reduktion i udledning af metan fra gødningshåndteringen i både stalde og gødningslagrene. I fremtiden kan forventes behov for store investeringer i nye teknologiske løsninger som både reducerer emissionen af metan og ammoniak i stalde og gødningslagrene.

830 timers krav

Det fremgår i øvrigt af afsnit 5.3.9.5., at målgruppen for miljø- og klimateknologi er landbrugere og gartnere, som ejer eller forpagter en primær jordbrugsbedrift og har et estimeret årligt arbejdskraftbehov på mindst 830 timer.

For Landbrug & Fødevarer bør ordningen også være åben for nyetablerede ansøgere, der ikke nødvendigvis på ansøgningstidspunktet kan opfylde 830 timers kravet. For Landbrug & Fødevarer er det afgørende, at ansøgerne er aktive landbrugere og opfylder kravet, når investeringen er gennemført.

Om antallet af projekter

I tabel R16 (outputindikator O20) står der, at målværdien ift. miljø- og klimateknologi forventes at være på 437. Er det 437 projekter, der forventes at kunne opnå støtte fra puljerne, og hvordan er man nået frem til dette tal?

5.5. Målrettet regulering

Det fremgår af høringen, at ordningen om målrettet regulering er indarbejdet i det justerede forslag til CAP-plan, som følge af den politiske aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021. Der står også, at nærmere detaljer vedr. støttebetingelser fastsættes i bekendtgørelser.

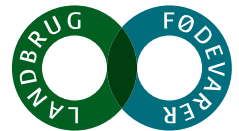
L&F hilser det velkomment, at målrettet regulering erstattes med ny reguleringsmodel fra 2026. Vi ser frem til at blive inddraget i arbejdet med at udvikle en ny udledningsbaseret reguleringsmodel. I forhold til ordningen Målrettet Regulering (afsnit 5.3.4) er vi usikre på, hvordan finansieringen af målrettet regulering og udledningsbaseret regulering hænger sammen de enkelte år, herunder om de midler der er afsat til målrettet regulering i finansåret 2026 gælder for støtteåret 2025.

Landbrug & Fødevarer ønsker derfor, at der udarbejdes en oversigt over hvordan målrettet regulering og udledningsbaseret regulering finansieres de enkelte år, og hvor midlerne kommer fra. Dvs. Om det er midler fra programperioden, der slutter i 2022 eller om midlerne er fra programperioden 2023-27, og om det er eco-schemes eller landdistriktsmidler. Der ønskes gerne en nærmere redegørelse herfor.

6. Justering af eco-schemes i kapitel 5

6.1. Eco-scheme for økologi

Det fremgår af det justerede forslag til CAP-plan, at satserne for omlægningstillægget og N-tillægget justeres, så de forhøjede satser for omlægningstillæg i 2023-24 gælder i hele perioden 2023-2027. Desuden stilles som betingelse for omlægningstillægget under ordningen, at de omfattede arealer er underlagt økologisk drift i 3-5 år. Satserne for omlægningstillæg og N-tillæg

justeres i overensstemmelse med den afsatte ramme i den politiske aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021.

Mål for udvikling af økologisk areal

Det bemærkes, at mål for udvikling af økologisk areal er uændret i forhold til oprindelige høring (12,67%) Det bør opjusteres som følge af politisk aftale.

Om omlægningstilskud og satser

L&F finder det positivt, at der nu fastsættes en flerårig forpligtelse i forhold til omlægningstillæg. Forpligtelsesperioden bør i CAP-planen fastsættes til mindst 5 år (der står 3-5 år i høringsudkastet)

Som allerede skrevet i det første høringssvar fra Landbrug & Fødevarer til CAP-planen, så mener Landbrug & Fødevarer fortsat, at omlægningstillægget bør udgå af ordningen, da det ikke bidrager til en langsigtet stabil vækst i det økologiske areal. Alternativt bør satsen fastholdes på maksimalt det nuværende niveau (1.200 kr. pr ha pr. år). Midlerne kan i stedet bruges på at styrke basistilskuddet samt N-tillægget, som understøtter muligheden for at få mere økologi i husdyrtynde egne. Det har større langsigtet effekt i forhold til at øge det økologiske areal end et højt omlægningstillæg.

Såfremt man vælger at fastholde omlægningstillægget, så anbefaler Landbrug & Fødevarer at satsen maksimalt fastholdes på det hidtidige niveau, da det ikke bidrager til en langsigtet vækst i det økologiske areal at frontloade ordningen yderligere. Det vil bidrage mere til langsigtet vækst i økologien at hæve N-tillægget til 1.000 kr. pr ha og dermed muliggøre mere økologi i husdyrtynde egne, hvor der er begrænset kvælstof til rådighed. Det er i disse områder – bla. Sjælland, Fyn økologiandelen ligger lavt, og hvor der er stort potentiale. Et øget N-tillæg kan også bidrage til at skabe en fornuftig økonomi i de økologiske planteavlsbrug trods den kommende reduktion i anvendelsen af ikke-økologisk husdyrgødning. Fra august 2022 kan der maksimalt bruges hhv. 43 kg uafgasset N og 22 kg afgasset N, jf. brancheanbefalinger, som vil gælde for alle økologiske afgrøder som anvendes til fodring af økologisk kvæg og gris.

Om adgang til andre eco-schemes

Landbrug & Fødevarer finder det fortsat vigtigt at økologer også har adgang til at modtage støtte under eco-scheme for ekstensivering med slæt og eco-scheme for biodiversitet og bæredygtighed, da der kun vil være tale om delvist overlappende forpligtelser. De overlappende forpligtelser kan der tages højde for ved at fastsætte en tilsvarende lavere sats for økologer under ordningen.

Om arealer med pesticidforbud

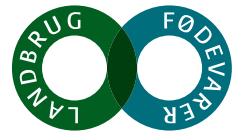
Det fremgår af CAP-planen, at arealer med krav om særlige restriktioner i form af forbud mod pesticider ikke kan få økologisk arealtilskud, Landbrug & Fødevarer mener ikke, at et forbud mod pesticider til fulde kan sidestilles med støttebetingelserne i eco-scheme for økologisk arealtilskud. Her indgår også begrænsning af kvælstofforbrug og er krav om økologisk certificering, som ikke gælder for arealer, der alene er omfattet af pesticidforbud. Det bør være muligt at søge økologisk arealtilskud med en reduceret tilskudssats til sådanne arealer.

Om brakarealer

Det fremgår af udkast til CAP-plan, at der kan søges om økologisk arealtilskud på alle arealtyper, dog planlægges begrænsning på brakarealer. Tilskuds-betingelserne angående brakarealer ecoschemet bør følge betingelser for BISS.

Om overgang til ny CAP

Landbrug & Fødevarer opfordrer fortsat til, at der etableres en konverteringsordning for de 3- eller 5-årige tilsagn, der senest udløber i 2024/2025, hvis landmanden ønsker det. Det må forventes at

give store administrative udfordringer på bedrifterne, hvis man har arealer under både den nye og den gamle ordning for økologisk arealtilskud.

Om GLM 8 og bruttoarealmodel

Angående sammenhæng med GLM 8 og bruttoarealmodel gælder det at økologiske bedrifter med alle typer husdyrhold i høj grad anvender ikke-støtteberettigede arealer (læhegn, krat, skov, skrån timer m.v.) til afgræsning eller som skygge/ly/læ for udegående dyr. Det er vigtigt, at disse arealer kan få økologisk arealtilskud, og at de kan anvendes til opfyldelse af GLM8 og indgå i bruttoarealmodellen.

Angående skovlandbrug er der i planen skabt mulighed for at få tilskud til frugt, bær eller nødder i kombination med andre afgrøder eller græs f.eks. med dyrehold. I forhold til at rumme behovene i den økologiske produktion, er der dog fortsat behov for at få en bredere definition, så det også kan imødekomme de økologiske produktionssystemer, hvor der i folde til især fjerkræ og grise beplantes med pil, poppel samt øvrige vedarter. Se også bemærkninger hertil under bemærkningerne til bruttoarealmodellen og skovlandbrug tidligere i høringssvaret.

Om øvrige GLM-krav

I forhold til GLM 1 og GLM 6 er der også særlige problemstillinger i forhold til økologer. Disse er beskrevet under bemærkningerne til de enkelte GLM-krav.

Der henvises i øvrigt til Landbrug & Fødevarers oprindelige høringssvar fra 6. oktober, hvor en lang række pointer blev fremsat om økologi, og hvor ikke alle er adresseret i det høringssvarsnotat, som er fremført af Landbrugsstyrelsen.

6.2. Eco scheme for miljø- og klimavenligt græs

Landbrug & Fødevarer er meget utilfreds med, at der ikke er sket justeringer af eco-schemet til miljø- og klimavenligt græs. Som det også er formuleret i den politiske aftale i Folketinget er det vigtigt, at denne ordning har en kompenserende effekt i forhold til afskaffelsen af betalingsrettighedernes værdi.

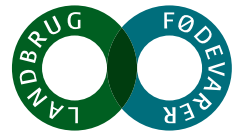
Som Landbrug & Fødevarer også påpegede i det første høringssvar til CAP-planen, vil det foreslåede eco-scheme ikke have en kompenserende effekt for mælkeproducenter med intensivt drevne græsarealer, da omkostningerne ved at lade græsarealerne ligge længere overstiger det økonomiske tab ved at lade arealerne ligge længere. Dette er også tilfældet, når den forventede kompensationsssats indregnes.

Der er derfor akut brug for, at ordningen ændres enten til en ordning, hvor der i stedet gives støtte til alt græs, eller at betingelserne i ordningen justeres, så det også bliver attraktivt at lade de intensivt drevne græsarealer indgå i ordningen. Landbrug & Fødevarer indgår meget gerne i en dialog om dette.

6.3. Eco-scheme for ekstensivering med slæt

Landbrug & Fødevarer noterer, at der nu kun stilles krav om, at arealet skal være et omdriftsareal i det første år, hvor der søges støtte under ordningen.

Dertil skal Landbrug & Fødevarer bemærke, at det er vigtigt, at overgangen til permanent græs ikke påvirker størrelsen på den compensation som landmanden kan få ved permanent udtagning af arealerne på et senere tidspunkt, da dette markant vil sænke landmændenes villighed til at indgå i en ordning med permanent udtagning af arealerne.

Hvis overgangen til permanent græs påvirker kompensationsraten i forbindelse med permanent udtagning af arealerne, er det overvejende sandsynligt, at ansøgeren ikke vil lade arealerne overgå til permanent græs status, så ordningen udelukkende søges på omdriftsarealer. Den bedste løsning på udfordringen med, at landmanden har incitament til at dyrke en anden afgrøde på arealet minimum hvert 5. år vil derfor være, at tælling af år i forhold til, hvornår arealet bliver til permanent græs, bliver sat på pause, når der søges støtte under ordningen.

Derudover henvises der til de bemærkninger, der er lavet til ordningen i forbindelse med høringen af bekendtgørelsen til den tilsvarende ordning, der vil blive udbudt som en landdistriktsordning i 2022. Alle disse bemærkninger er fortsat relevante både for ordningen i 2022 og for eco-schemet, der indføres fra 2023 og frem. Bemærkningerne er også relevante for, hvad der beskrives om ordningens indhold i CAP-planen. Landbrug & Fødevarer indgår gerne i en dialog om dette.

6.4. Eco-scheme for planter

Det er i forbindelse med høringen præciseret, at hver af de afgrøder, der søges støtte til, skal udgøre mindst 5 pct. af omdriftsarealet.

Landbrug & Fødevarer mener, at dette krav skal justeres således, at de afgrøder, der er støtteberettiget under ordningen samlet set skal udgøre mindst 5 pct. af omdriftsarealet.

Derudover er det vigtigt, at det sikres, at specialproduktion af grøntsager på friland ikke omfattes af 5 pct. kravet.

Det skyldes at specialproduktion af grøntsager på friland, som fx dybfrostærter og andre nye specialproduktioner, ofte produceres på større bedrifter, hvor der skal et meget stort areal til, før 5 pct. kravet kan opfyldes. Her vil 5 pct. kravet ikke kunne overholdes. Hvis afgrøderne for eksempel produceres som kontraktproduktion, eller det er en ny afgrøde som der eksperimenteres med, vil det ikke være muligt at øge arealet med den enkelte afgrøde, så den kan blive støtteberettiget under ordningen.

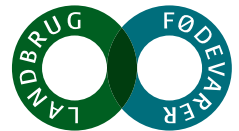
Der er uoverensstemmelse mellem de støttesatser, der er nævnt i tabellen, og de satser, der er nævnt i teksten. Der ønskes en afklaring af, hvilke satser, der er korrekte.

6.5. Eco-scheme for biodiversitet og bæredygtighed

I forbindelse med den politiske aftale i Folketinget er denne ordning blevet udvidet til også at omfatte bæredygtighed. På den baggrund mener Landbrug & Fødevarer, at ordningen også skal indeholde brede tiltag i forhold til bæredygtig landbrugsproduktion. Dette kunne for eksempel være belønning af præcisionsjordbrug, anvendelse af nitrifikationshæmmere, reduceret jordbearbejdning, bæredygtigt sædskifte m.v. Landbrug & Fødevarer indgår meget gerne i en dialog med Landbrugsstyrelsen om dette.

Derudover vil vi gerne gentage ønsket om, at ordningen indeholder flere biodiversitetsvirkemidler, at der gives et særligt incitament til at lægge småbiotoperne op ad eksisterende bevoksning og småbiotoper, og at alle arealer kan indgå i ordningen, også dem under 0,5 ha. Derudover er det vigtigt, at det tillades, at der færdes dyr på de småbiotoper, der søges støtte til i ordningen. Det gælder også for de småbiotoper, der indgår i GLM 8.

Det fremgår som noget nyt, at det kun er muligt at søge støtte under ordningen til halvdelen af bedriftens areal. Det er vigtigt, at det sikres, at det er muligt at søge støtte under dette eco-scheme

på de arealer, hvor det vil give stor gavn for biodiversiteten. Det er også vigtigt, at det sikres, at landbrugsstøtten går til aktive landbrugere, der udfører landbrugsaktivitet. Det er vigtigt, at denne balance også opretholdes i denne ordning.

På baggrund af den dialog, der har været med Landbrugsstyrelsen om ordningen, forstår vi det således, at kravet om, at der ikke kan søges Eco-scheme på eksisterende naturarealer (§ 3, særlige udpegninger i N2000 og HNV over 5) kun gælder det første år, at et areal indgår i eco-schemet. Det vil sige, at man godt kan fortsætte med at søge støtte under ordningen, selvom arealerne de vokser ind i § 3, udvikler høj HNV m.v., som følge af eco-schemet. Dette vil vi gerne have bekræftet.

6.6. Eco-scheme for ny reguleringsmodel

Af det justerede forslag til CAP-plan fremgår det, at støttesats på ordningen foreløbigt er sat op til ca. 700 kr. i 2026 og ca. 950 kr. i 2027. Det oplyses, at den konkrete tilskudssats først beregnes, når Landbrugsstyrelsen kommer tættere på ordningens åbning. Det skyldes, at beregningen skal foretages så tæt på ordningens etablering som muligt med henblik på at få den mest præcise vurdering af omkostninger m.v.

Det er vigtigt, at det sikres, at kravet om indsatsbehov på bedriften er på bedriftsniveau. Hvis der vælges brak som alternativ til efterafgrøder som virkemiddel, skal det sikres, at brakken ikke vokser ind i permanent græs status.

7. Justering af søjle 2-ordninger i kapitel 5

7.1. Ø-støtte

Landbrugsstyrelsen oplyser i høringen, at der som følge af nyt datagrundlag vil være flere øer omfattet af ordningen, end det var beskrevet i den oprindelige høring. Det oplyses også, at det ikke er fordi kriterierne er ændret. På baggrund af det samlede estimerede areal angives satsen til 500 kr./ha. Det fremgår yderligere af høringssvarsnotatet til den første høring, at Landbrugsstyrelsen ikke planlægger at genindføre bopælskrav og fastholder grænsen på 100 ha af hensyn til stabilitet i ordningen og for at understøtte de mindre landbrug på øerne.

Landbrug & Fødevarer mener fortsat, at grænsen bør hæves til 200 ha som udtrykt i L&F's første høringssvar.

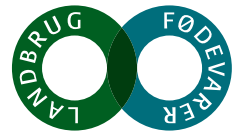
7.2. Biodiversitetsskov i Natura 2000

Det fremgår af den fornyede høring, at ordningsbeskrivelsen til N2000 biodiversitetsskov er blevet sammenskrevet og præciseret i det justerede forslag til CAP-plan. Derudover er afsnit om støttebetingelser forkortet med henvisning til, at der gives støtte til eksisterende skovarealer samt at støtte er betinget af tilsagnshavers ejerskab over arealet, træernes art, placering for forvaltning m.v. Yderligere støttebetingelser fastsættes i bekendtgørelse.

Landbrug & Fødevarer mener, at det er rigtigt at holde sig til overordnede formuleringer i CAP-plan og i øvrigt fastsætte detaljer i bekendtgørelse.

7.3. Privat skovrejsning

Det fremgår af den fornyede høring, at ordningsbeskrivelsen til privat skovrejsning er blevet sammenskrevet og præciseret i det justerede forslag til CAP-plan. Derudover er afsnit om støttebetingelser forkortet med henvisning til, at ny skov skal anlægges på landbrugsjord. Det er

desuden tilføjet, at der kan stilles krav til den nye skov blandt andet med hensyn til areal, udformning m.v. Yderligere støttebetingelser fastsættes i bekendtgørelse.

Landbrug & Fødevarer mener, at det er rigtigt at holde sig til overordnede formuleringer i CAP-plan og i øvrigt fastsætte detaljer i bekendtgørelse.

7.4. Vandprojekter

Som følge af aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug afsættes der yderligere 2 mia. kr. (statslige midler) i 2023-2024 til lavbundsindsats. Det er meget positivt.

Det fremgår af den fornyede høring, at fysiske vandløbsindsatser, kvælstofvådområder, fosforvådområder og lavbundsprojekter i den oprindelige høring blev betragtet som adskilte ordninger. I det justerede forslag til CAP-plan er indsatserne samlet under ordningen vandprojekter. Landbrugsstyrelsen oplyser, at sammenskrivningen ikke medfører nogen ændring i forhold til ordningernes indhold og finansielle tildeling.

Landbrug & Fødevarer mener, at det kan være en god idé at samle vandprojekter under ét, da det forhåbentlig kan give et bedre overblik og derved være et forbedret styringsredskab og sikre lettere kommunikation og fremdrift. Det er vigtigt, at forskellige synergier indbyrdes mellem ordningerne og i forhold til andre indsatser fremmes mest muligt.

Eksempelvis ser vi gerne, at det bliver muligt ikke kun at planlægge de forskellige indsatser, så de ikke spænder ben for hinanden, men også at det bliver muligt at overføre midler mellem ordningerne, så de dækker den faktiske efterspørgsel og derved øger fremdriften. Et eksempel kan være, at der i et opland viser sig at være bedre potentiale for og interesse i at etablere en type virkemiddel frem for de andre. Her skal det være muligt at omkontere-/prioritere midler til den eller de ordninger, som har mest aftræk.

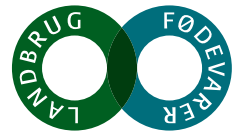
Landbrug & Fødevarer opfordrer desuden til, at man ud over denne tilsyneladende tekniske sammenskrivning også vil arbejde aktivt for at gøre det mere tydeligt for den enkelte lodsejer, rådgiver, kommune m.v., hvilke ordninger, det er muligt at søge.

I samme forbindelse skal det fremhæves, at det er særdeles nødvendigt at sikre det rette set-up, så alle parter – ministerier og styrelser, kommuner, lokale konsulenter og lodsejere – kan arbejde smidigt og effektivt. Vores forslag hertil er beskrevet i et fælles udspil fra KL, L&F og DN.

Et meget vigtigt punkt er behovet for at ordningerne understøtter afværgeforanstaltninger, så eksempelvis P-lækage ikke bliver en stopklods for vådområder og lavbundsprojekter. Ligeledes skal det være muligt at sikre produktionsforhold, der potentielt kan blive påvirket af indsatserne. Her kan fokus på fortsat afvanding af tilstødende arealer nævnes.

Generelt er der behov for endnu flere virkemidler. Det er derfor væsentligt at understrege, at der skal være mulighed for at tilpasse ordningerne (eller oprette nye) undervejs, så den kollektive indsats styrkes mest muligt.

Det er i øvrigt positivt, at der fra myndighedernes side tilsyneladende er fokus på at skabe mere ensartede satser for engangskompensation for nationale og EU-finansierede tilskudsordninger, da det øger gennemsigtigheden og givetvis vil øge lodsejernes incitament til at søge de forskellige ordninger, der er i spil.

Det er dog vigtigt, at der i forhold til satsberegningen tages hensyn til, at der kan være forskel på hvor længe arealerne kan få grundbetaling alt efter om det er nationalt finansierede projekter eller EU-finansierede projekter. Det er vigtigt, at der tages hensyn til dette når støttesatsen fastsættes, og at der er en klar forventningsafstemning hos lodsejerne i forhold til, hvor længe det kan forventes at få grundbetaling til arealerne.

7.5. Etableringsstøtte til unge landbrugere

Landbrug & Fødevarer foreslog i høringssvar til første udkast til CAP-plan, at evt. uforbrugte midler i en etableringsstøtteordning målrettes unge landbrugeres adgang til investeringsstøtteordninger. Landbrugsstyrelsen oplyser i høringssvarsnotatet, at Landbrugsstyrelsen planlægger med fuldt afløb gennem ordningen, men evt. uforbrugte midler vil kunne bruge til en højere støttesats under fx miljø- og klimateknologi, såfremt det besluttet politisk og godkendes ved programændring af EU-Kommissionen.

En afgørende forudsætning for denne plan er, at der er relevante indsatsområder for de unge landbrugere under miljø- og klimateknologiordningerne. Dette er endnu et argument for at udvide ordningen til også at omfatte indsatser målrettet en grønnere husdyrproduktion. Vi savner fortsat svar på overgangsproblematik samt tydelig kommunikation om kommende ordning. Der er brug for hurtig og konkret information, da generationsskifte planlægges i god tid.

Der er fortsat en række uafklarede spørgsmål om hvordan alderskrav, uddannelseskrav samt krav til ejerandel bliver håndteret i praksis, og der er behov for klar information herom. Landbrug & Fødevarer ønsker en fleksibel tilgang, der tager udgangspunkt i unge landbrugeres virkelighed og som kan rumme landbrugets mangfoldighed af ejerformer og måder at etablere sig på. Landbrug & Fødevarer mener også, at støtten skal kunne understøtte generationsskifte i gartnerierhvervet.

7.6. Grøn bioraffinering

Det fremgår af høringssvarsnotatet til den oprindelige høring af CAP-planen, at Landbrugsstyrelsen undersøger, om man kan indføre aconto-udbetalinger til grøn bioraffinering. Det er positivt.

8. Opdatering af kapitel 7

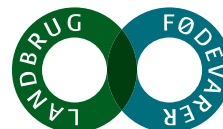
Det første udkast til CAP-plan indeholdt ikke noget afsnit om principperne i forvaltningen om CAP'en. Det er tilføjet i den fornyede høring. Det justerede forslag til CAP-plan indeholder desuden nu en overordnet beskrivelse af arealmonitorering og en række andre tekniske tilføjelser under kapitel 7. Vi henviser generelt til vores foregående høringssvar ang. kontrol og konditionalitet, idet vi fastholder bemærkninger allerede udtrykt deri, også for så vidt angår de bekymringer vi har rejst vedrørende udmøntningen af kravet om social konditionalitet, idet de mange afklaringsbehov består, jf. de uddybende bemærkninger i afsnittet nedenfor.

8.1. Generelle ændringer af afsnittet

Ændringerne til kapitel 7 om konditionalitet præsenteres i høringsbrevet som en sammenskrivning og sproglig tilpasning i det justerede forslag til CAP-plan. Flere steder giver nye eller udeladte formuleringer dog anledning til mere substantielle afklaringsbehov.

8.2. Ansøgning om koblet støtte

Det fremgår af afsnit 7.3.1.1.2, at det vil være muligt at tilmelde sig den eksisterende koblede støtteordning (slagtepræmie) og de to nye koblede støtteordninger (ko-præmie og præmie til stivelseskartofler) ved at sætte et kryds i fællesskemaet. Landbrug & Fødevarer vil gerne sætte spørgsmålstegn ved, om det er nødvendigt at lave en aktiv tilmelding til ordningen, da data omkring slagtede dyr, køer og arealer dyrket med stivelseskartofler allerede eksisterer. Når der kræves aktiv

tilmelding, øger det risikoen for, at der er nogle, som ikke får tilmeldt sig ordningerne. De vil dermed miste støtte.

8.3. Arealmonitoreringssystemet

Det fremgår af afsnit 7.3.1.1.5, at EU stiller krav om at der indføres et satellitbaseret overvågningssystem i forhold til EU's landbrugspolitik kaldet et arealmonitoreringssystemet (AMS).

Dette system ligger ud over de situationer, hvor det enkelte medlemsland beslutter at anvende satellitdata til decideret kontrol af støtteordninger og ud over den fysiske kontrol, der gennemføres i medlemslandet. Det fremgår nu af CAP-planen, at medlemslandet skal sikre, at alle støttebetingelser er overholdt i de data, der indrapporteres til EU-Kommissionen, og at der også skal ske støttereduktioner hos landmanden, hvis der findes overtrædelser i forbindelse med den generelle overvågning.

Landbrug & Fødevarer er meget bekymret over denne udvikling, da det reelt betyder, at der vil være et dobbelt kontrol- og sanktionssystem. Landbrug & Fødevarer mener, at AMS-systemet alene skal anvendes til at indrapportere statistik på den generelle udvikling i medlemslandet. Det skal dermed ikke anvendes som et supplerende kontrolsystem. Det er ikke det, der har været intentionen med at indføre AMS.

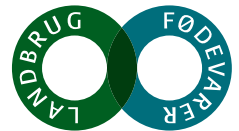
8.4. Sanktionssystemet for konditionalitet

Det er vigtigt, at sanktionssystemet for konditionalitet indrettes på en måde i Danmark, som ikke er mere vidtgående end de minimumskrav, der stilles i EU's gennemførselsbestemmelser, og at muligheden for at indføre bagatelgrænser udnyttes i videst muligt omfang. Her er det helt centralt, at der i forbindelse med kontrolbesøg gennemføres en helhedsvurdering og at eventuelle overtrædelser alene sanktioneres, hvis de har haft en betydelig effekt i forhold til formålet med den bestemmelse, der er overtrådt.

Det fremgår af afsnittet, at overtrædelser af konditionalitetskrav, som er konstateret ved monitorering pålægges en sanktion på 1 pct. Hertil skal Landbrug & Fødevarer bemærke, at dette er helt uproportionalt. Konditionalitetskrav, der kontrolleres via monitorering vil i realiteten blive en 100 pct. kontrol. Derfor er der ikke brug for, at sanktionen skal have en afskrækkende effekt på samme måde, som når der laves en stikprøvekontrol. Derfor skal sanktionsniveauet være væsentligt lavere, når der monitoreres, og der skal være langt større fokus på vejledning og forebyggelse frem for sanktioner. Landbrug & Fødevarer har også påpeget dette i forbindelse med Kommissionens udarbejdelse af gennemførselsbestemmelser. Her har blandt andet den europæiske landbrugsorganisation COPA-COGECA bragt dette synspunkt videre til EU-Kommissionen. Vi efterlyser tilgangen udtrykt i det tidligere afsnit 7.4.1.2. om, at der i højere grad skal anvendes vejledning (nudging) ved overtrædelser konstateret ved monitorering.

Afsnittet angående beskrivelsen af ansvarsgrader 7.4.1.2.3-7.4.1.2.5 byder på flere spørgsmål. Konditionalitets-støttetræk er indgribende og har sanktionslignende karakter. Det er derfor afgørende, at de benyttede begreber og grader af ansvar er til at gennemskue og forstå. Særligt efterlyser Landbrug & Fødevarer en nærmere afklaring af begreberne 'indberettet forsæt' og 'beregnet forsæt'. Vi imødeser derfor en præcisering af, hvordan disse kan og skal læses i forening med almindelige dansk ansvarslære inden vi kan kommentere nærmere.

Desuden savner vi i afsnit 7.4.1.2. generelt en nærmere definition af, hvad der ligger i "ubetydelige overtrædelser" og "overtrædelser af mindre betydning".

8.5. Om social konditionalitet

Det fremgår af høringen, at afsnittet om social konditionalitet er forkortet væsentligt i forslag til første udkast til CAP-plan. Landbrugsstyrelsen oplyser endvidere, at social konditionalitet - i overensstemmelse med CAP-planforordningens artikel 11a f – vil finde anvendelse fra 1. januar 2025 i Danmark, og at den nærmere beskrivelse af social konditionalitet i lyset heraf foreløbigt er udgået af CAP-planen, da det ikke er muligt at give denne beskrivelse på nuværende tidspunkt.

Landbrug & Fødevarer havde i det oprindelige høringssvar en række budskaber omkring social konditionalitet, som vi fortsat henviser til. Vi indgår gerne i en dialog, når Landbrugsstyrelsen og evt. andre myndigheder bliver mere konkrete i forhold implementering af dette nye krav. Landbrug & Fødevarer ønsker fortsat en minimumsimplementering.

9. Rådgivning og innovation

Landbrugsstyrelsen har ikke foretaget nogen ændringer i kapitel 8 om modernisering og forenkling (såkaldt AKIS), og LBST foretager således fortsat ingen ændringer i forhold til rådgivning og innovation. Der savnes fortsat en garanti for, at man ikke stiller danske interessenter uden for indflydelse ift. netværk og finansiering af innovationsaktiviteter på EU-plan. Der savnes også fortsat en forklaring på, hvordan man forholder til Kommissionens henstillinger til Danmark på dette område.

Det fremgår af høringssvarsnotat efter den første høring, at Landbrugsstyrelsen lægger op til at fortsætte det eksisterende bedriftsrådgivningssystem uændret. Der ønskes en redegørelse for hvordan det nuværende system kan rumme ændringerne i den kommende CAP.

Med venlig hilsen

Mette Trudsø Kruse
Chefkonsulent
Klima & EU

Maria Skovager Østergaard
Chefkonsulent
Klima & EU